ਭਗਤ ਕਬੀਰ - ਸਬਦ ੮

ਨਗਨ ਫਿਰਤ ਜੌ ਪਾਈਐ ਜੋਗੁ ॥

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ੩੨੪

ਨਗਨ ਫਿਰਤ ਜੌ ਪਾਈਐ ਜੋਗੁ ॥
ਬਨ ਕਾ ਮਿਰਗੁ ਮੁਕਤਿ ਸਭੁ ਹੋਗੁ ॥੧॥
ਕਿਆ ਨਾਗੇ ਕਿਆ ਬਾਧੇ ਚਾਮ ॥
ਜਬ ਨਹੀ ਚੀਨਸਿ ਆਤਮ ਰਾਮ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੂਡ ਮੁੰਡਾਏ ਜੌ ਸਿਧਿ ਪਾਈ ॥
ਮੁਕਤੀ ਭੇਡ ਨ ਗਈਆ ਕਾਈ ॥੨॥
ਬਿੰਦੁ ਰਾਖਿ ਜੌ ਤਰੀਐ ਭਾਈ ॥
ਖੁਸਰੈ ਕਿਉ ਨ ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾਈ ॥੩॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਸੁਨਹੁ ਨਰ ਭਾਈ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਕਿਨਿ ਗਤਿ ਪਾਈ ॥੪॥੪॥

ਸਾਰ: ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਮਾਰਗ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਹਰੀ ਕਰਮ-ਕਾਂਡੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਯਾਤਰਾ ਹੈ ਜੋ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਡੂੰਘੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਹੋਂਦ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਨਗਨ ਫਿਰਤ ਜੌ ਪਾਈਐ ਜੋਗੁ ॥
ਜੇਕਰ ਸੱਚਾ ਰੂਹਾਨੀ ਗਿਆਨ ਨਗਨ ਘੁੰਮਣ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾ ਬਾਰੇ ਹੈ।

ਬਨ ਕਾ ਮਿਰਗੁ ਮੁਕਤਿ ਸਭੁ ਹੋਗੁ ॥੧॥
ਤਾਂ ਜੰਗਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੁੰਦੇ। (੧)

ਕਿਆ ਨਾਗੇ ਕਿਆ ਬਾਧੇ ਚਾਮ ॥

ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਗਨ ਹੋਣ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਤਨ ਢਕਿਆ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਉਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਜਬ ਨਹੀ ਚੀਨਸਿ ਆਤਮ ਰਾਮ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਿਚ ਅਸਫ਼ਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਊਰਜਾ ਦਾ ਅਸਲ ਤੱਤ ਆਤਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਦਮਾਨ ਹੈ। (੧)(ਠਹਿਰਾਉ)

ਮੂਡ ਮੁੰਡਾਏ ਜੌ ਸਿਧਿ ਪਾਈ ॥

ਜੇਕਰ ਸਿਰ ਮੁਨਾਉਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਅੰਤਮ ਬਿਬੇਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ,

ਮੁਕਤੀ ਭੇਡ ਨ ਗਈਆ ਕਾਈ ॥੨॥

ਤਾਂ ਭੇਡਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ? (੨)

ਬਿੰਦੁ ਰਾਖਿ ਜੌ ਤਰੀਐ ਭਾਈ ॥

ਜੇ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰਯ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਰਸਤਾ ਹੈ,

ਖੁਸਰੈ ਕਿਉ ਨ ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾਈ ॥੩॥

ਤਾਂ ਇਸ ਸਰਵਉਚ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖੁਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ? (੩)

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਸੁਨਹੁ ਨਰ ਭਾਈ ॥

ਕਬੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸੁਣੋ ਮੇਰੇ ਸੰਗੀਓ,

ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਕਿਨਿ ਗਤਿ ਪਾਈ ॥੪॥੪॥

ਗਹਿਰੇ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ? (੪)(੪)

ਤੱਤ: ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਅੰਗਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਹੀਣ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਜੇਕਰ ਬਿਬੇਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕੱਪੜੇ ਤਿਆਗਣ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਹਿਰਨ ਵਰਗੇ ਜਾਨਵਰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤੁਲਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨਾਲੋਂ ਸੂਝ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਪੜਚੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਨਇੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

Oneness In Diversity Research Foundation

ਵੈੱਬਸਾਈਟ: **OnenessInDiversity.com**

ਈਮੇਲ: **onenessindiversityfoundation@gmail.com**